

## Sermo paraeneticus de secundo aduentu domini, et de paenitentia

### Λόγος παραινετικός. Περί τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ μετανοίας

Ἀδελφοί, μετανοήσωμεν, ἵνα τὸν Θεὸν ἴλεων ποιησώμεθα ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Παρακαλέσωμεν αὐτόν, ὅτι παρωξύναμεν αὐτόν. Ταπεινωθῶμεν, ἵνα ὑψώσῃ ἡμᾶς. Κλαύσωμεν, ἵνα παρακαλέσῃ ἡμᾶς. Ἀπορρίψωμεν ἅφ' ἡμῶν κακὴν συνήθειαν καὶ ἐνδυσώμεθα τὴν ἀρετὴν, ὡσπερ ἱμάτιον, μάλιστα ἡμεῖς οἱ καταξιωθέντες τῆς ἀγγελικῆς πολιτείας. Λάβωμεν, ἀγαπητοί, μέτρον τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ τέλειον τῶν πρὸ ἡμῶν πατέρων. Μὴ σήμερον ἐγκρατεύσῃ, καὶ αὔριον ἀριστοποιήσῃ. Μὴ σήμερον ὑδροποτήσῃ, καὶ αὔριον οἰνοποτήσῃ. Μὴ σήμερον ἀνυπόδετος, καὶ αὔριον τζαγγὶν ὀμαλόν. Μὴ σήμερον τρύχινα, καὶ αὔριον τρίμιτα. Μὴ σήμερον εὐτελής, καὶ αὔριον κεκαλλωπισμένος. Μὴ σήμερον 207 πρᾶος καὶ ταπεινός, καὶ αὔριον ἀλαζῶν καὶ ὑπερήφανος. Μὴ σήμερον ὑπήκοος, καὶ αὔριον ἀκατάστατος καὶ ἀνήκοος. Μὴ σήμερον ἐν σοὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, καὶ αὔριον γέλως καὶ ἀδιαφορία. Μὴ σήμερον χαμοκοιτήσῃ, καὶ αὔριον κλινοκοιτήσῃ. Μὴ σήμερον μετανοήσῃ, καὶ αὔριον ἐπιλάθῃ, ἀλλὰ κανόνα κάτεχε ἕνα, καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη καὶ πλείω οὐκ ἥλλαξαν τὸν κανόνα αὐτῶν. Ἀγαπητέ, τί ἀπετάξω τῷ κόσμῳ, ἐὰν ἀνάπαυσιν κοσμικὴν ζητῆς; Εἰς θλίψιν ἐκλήθῃς, καὶ σὺ ἀνάπαυσιν ζητεῖς; Εἰς γυμνότητα, καὶ σὺ ἱμάτια φιλοκαλεῖς; Εἰς δίψαν, καὶ σὺ οἶνον πίνεις; Εἰς πόλεμον, καὶ σὺ χωρὶς ὀπλῶν βούλει εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν; Εἰς ἀγρυπνίαν, καὶ σὺ ὑπνω καταφέρῃ; Εἰς κλαυθμὸν καὶ ὀδυρμόν, καὶ σὺ γελάς; Εἰς ἀγάπην, καὶ σὺ τὸν ἀδελφόν σου μισεῖς; Εἰς ὑποταγὴν, καὶ σὺ ἀντιλέγεις; Εἰς πραότητα καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ σὺ ὑπερηφανεύῃ; Εἰς κληρονομίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ σὺ τὰ γῆϊνα φρονεῖς; Βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ τὰ τοῦ κόσμου φρονῶμεν. Μὴ στραφῆτε πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ κοσμικὰ φρονῆτε ἢ πράττετε ἢ ὀμιλεῖτε· 208 καὶ γὰρ φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὀμιλίας κακαί. Ἀλλὰ καθὼς λέγει ὁ προφήτης Δαυΐδ, ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου μελέτα ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα μετ' αὐτοῦ θαρρῶν λέγῃς· ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα. Καὶ πάλιν· ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτόν ἐν ὄλῃ καρδίᾳ μου. Καὶ πάλιν· μελετήσω τὸν νόμον σου διαπαντός. Καὶ πάλιν· ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου ὑπὲρ χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου. Καὶ πάλιν· ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγια σου. Καὶ σὺ, ἀδελφέ, μὴ κοσμικὰ ὀμιλεῖ, ἀλλὰ πνευματικά. Μὴ περὶ τῶν γῆϊνων, ἀλλὰ περὶ τῶν οὐρανίων. Ἄνω ἔχε σου τὴν καρδίαν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, καὶ εἶπε μετὰ τοῦ Δαυΐδ· Κύριε, οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου. Πρὸς αὐτόν ἀπόβλεπε πάντοτε, λέγων· πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ. Κατάγαγε δάκρυα, ὅτι οἱ σπεύροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς τὴν ἐσχάτην ὥραν ἀπόβλεπε. Ὁ ψαλμὸς ἐπὶ τοῦ στόματός σου ἔστω ἀδιαλείπτως· Θεὸς γὰρ ὀνομαζόμενος φυ 209 γαδεύει δαίμονας. Λάλει τῷ Θεῷ πολλά, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀλίγα. Ἀεὶ μνημόνευε τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐρανὸς ἢ διάνοιά σου γενήσεται. Μὴ ἀγάπα τὸ τρυφᾶν, ἀλλὰ φεῦγε τὰς ἡδονάς. Μίσησον πᾶσαν χαρὰν τοῦ κόσμου τούτου. Μὴ περικακήσῃς τὴν χαμοκοιτίαν, ὅτι πρόξενός ἐστιν ἀπολαύσεως αἰωνίου. Μὴ φανῆ σοι βᾶρος ἢ νηστεία, ὅτι εἰς εὐφροσύνην σε παραπέμπει αἰώνιον. Ἐγένου στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ; Μὴ συμπλακῆς ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃς. Ἀπετάξω τῷ κόσμῳ; Μὴ ἀγάπα τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν κόσμῳ. Ἐπέβαλες τὴν χεῖρά σου ἐπ' ἄροτρον; Μὴ στραφῆς εἰς τὰ ὀπίσω. Ἐμνηστεύσω Χριστόν; Ἀνάμεινον αὐτόν ἐρχόμενον. Καθ' ἐκάστην δὲ ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ στιγμήν αὐτοῦ

μνημόνευε, ὡς νύμφη τοῦ ἑαυτῆς νυμφίου. Ἄει εἰς αὐτὸν ἔχε τὸν νοῦν, ὥσπερ φίλανδρος γυνὴ ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα ἐν ἀποδημίᾳ, ἥτις ἐν πολλῇ μερίμνῃ οὐσα καὶ θλίψει, οὐ παύεται κατασκοποῦσα τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς παρερχομένους ἐρωτῶσα· ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, περὶ αὐτοῦ ὁμιλεῖ, καὶ κοιμωμένη αὐτὸν προσδοκᾷ καὶ ἀκροᾶται, καὶ οὐ τυγχάνει ἀνέσεως, οὔτε 210 γελᾷ μετὰ τινος, οὐκ εὐφραίνεται, οὐ παύεται δακρῦουσα, ἕως οὗ ὑποδέξῃται τὸν ποθούμενον. Οὕτως οὖν καὶ σύ, Χριστιανέ, καὶ μάλιστα ὁ ἀποταξάμενος τῷ ματαίῳ βίῳ. Καὶ τί λέγω ὁ ἀποταξάμενος; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἕκαστος κομίσηται τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν. Λοιπὸν οὖν, ἀδελφέ, μὴ ποθήσης τρυφὴν πρόσκαιρον· μὴ ζητήσης ἀνάπαυσιν σωματικὴν· μὴ δῶς ὕπνον σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ ἀμερίμνως διάγε, ἀλλ' ἔχε τὸν Θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν σου πάντοτε, ἵνα μετὰ τοῦ ἁγίου Δαυῖδ δυνηθῆς λέγειν· προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός. Μὴ παύση ἐρευνῶν τὰς θείας Γραφάς. Μὴ παύση ἐρωτῶν τὴν μητέρα σου τὴν Ἐκκλησίαν, πότε παραγένηται ὁ ποθούμενος Νυμφίος καὶ τὸ σημεῖον τῆς αὐτοῦ παρουσίας. Ἐρώτησον καὶ μάθε ὅτι οὐ βραδύνη ὁ Κριτής. Μὴ παύση ἐρωτῶν ἕως οὗ πληροφορηθῆς ἀκριβῶς. Μὴ παύση παρακαλῶν τοὺς ἀκριβῶς γινώσκοντας περὶ τούτου. Θέλεις δὲ γνῶναι τίνες εἰσὶν οἱ ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι τοῦτο τὸ μέγα καὶ 211 φοβερὸν μυστήριον; Προφήται, Ἀπόστολοι, Εὐαγγελισταί· οὗτοι ἀκριβῶς γινώσκουσι περὶ τῆς φοβερᾶς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νυμφίου· τούτους ἐρώτησον, ἀδελφέ, καὶ ἀκοῦσαι ἔχεις ὅτι ἔρχεται καὶ οὐ χρονεῖ. Ἐρώτησον τὸν μέγαν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ ἀποκρίνεται σοι λέγων· ἰδοὺ Κύριος ἔρχεται, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· Κύριος Σαβαώθ ἐξέρχεται συντρίψαι πόλεμον. Καὶ ἄλλος προφήτης λέγει· ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονεῖ. Ἀνταποκριθήσεται σοι καὶ ὁ προφήτης Μαλαχίας λέγων· ἰδοὺ ἔρχεται, καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εισόδου αὐτοῦ; Ἡ τίς στήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ; Διδάξει δὲ σε καὶ ὁ προφήτης Δαυῖδ λέγων· ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἤξει καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. Καὶ πάλιν· ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. Ἐὰν Πέτρον ἐρωτήσης τὸν κορυφαῖον, καὶ αὐτὸς ἀνταποκριθήσεται σοι λέγων· οὐ βραδύνει Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ μὴ θέλων τινὰ ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. Καὶ πάλιν· ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, οὕτως ἔρχεται. Ἰάκωβος δὲ πάλιν ἀνταπο 212 κρίνεται λέγων· ἰδοὺ ὁ Κριτής πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκε. Λέγει δὲ πρὸς σὲ καὶ ὁ θεολόγος Ἰωάννης λέγων· ἵνα ἔχωμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐρώτησον, ἀγαπητέ, καὶ τὸν ἅγιον Ματθαῖον τὸν Εὐαγγελιστὴν, καὶ αὐτὸς σοι λέξει τρανότερον περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Νυμφίου, ἃ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ· λέγει δέ· εἶπεν ὁ Κύριος· γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν, οὐδὲ τὴν ἡμέραν, ἐν ἧ ὁ Χριστὸς ἔρχεται. Καὶ πάλιν· γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε, ὁ Κύριος ἔρχεται. Καὶ πάλιν· μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρησει γρηγοροῦντα. Καὶ πάλιν λέγει· ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Τότε καθήσεται ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ πάντας τοὺς Ἁγίους ἐὰν ἐρωτήσης, τὰ ὅμοια ἀκούσης παρ' αὐτῶν περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύρας. 213 Λοιπὸν οὐκέτι ἔχεις πρόφασιν. Ἴδοὺ ἤκουσας παρὰ τῶν μακαρίων Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων πᾶσαν ἀλήθειαν. Ἄρτι οὖν ἐτοίμασον τὰ τῆς σωτηρίας. Καὶ τί ποιήσω ἵνα σωθῶ καὶ εὕρω ἔλεος καὶ παρρησίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀπολογίας; Ἐγὼ σοι λέγω· μόνον φύλαξον. Ἐὰν οὖν ἀκούσης τοῦ Κυρίου, ἐπακούσεται σοι καὶ αὐτός· εἶπε γὰρ οὕτως ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Ἴδου ἤκουσας τέως μιᾶς ἐντολῆς μεγάλης καὶ ἐλαφρᾶς· εἶπε γὰρ ὁ φιλόανθρωπος Θεός, ὅτι τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι. Ποῖον γὰρ βάρος ἐστὶ τὸ ἀφιέναι τοῦ ἀδελφοῦ τὰ παραπτώματα, καὶ συγχωρηθῆναι παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ ἴδια παραπτώματα; Ἵνα θαρρῶν λέγῃς· ἄφες μοι τὰ ὀφειλήματά μου, Δέσποτα· ἐγὼ γὰρ ἀφῆκα τοῦ ἀδελφοῦ μου. Ταύτην τὴν ἐντολὴν φύλαξον. Μὴ ἔχε ἔχθραν κατὰ τινος, μηδὲ μισήσης τινά ποτε· μὴ γελοίοις σχολάσης· μὴ καταλαλήσης· μὴ λοιδορήσης· μὴ ἀργολογήσης· μὴ κοσμικοῖς συναυλισθῆς περισσῶς· μὴ μυθολογήσης· μὴ κατασχέτω σε ἐπίγεια πράγματα, ὁ ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ ὅλῳ· μὴ ἔχε ἄλλην μέρι 214 μναν, μηδὲ ἄλλον ἀγῶνα, πλὴν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς, καὶ αἰεὶ ἡ καρδιά καὶ ἡ γλῶσσά σου περὶ κρίσεως μελετάτω. Εἶτε οὖν ἐργάζῃ, εἶτε προσεύχῃ, εἶτε περιπατεῖς, εἶτε καθέζη, εἶτε ἐσθίεις, εἶτε νηστεύεις, εἶτε ἐπὶ τῆς κοίτης σου κεῖσαι γρηγορῶν, ἢ ἄλλο τι πράττεις, μὴ ἀποστῆ ὁ νοῦς σου τοῦ ἐνθυμεῖσθαι καὶ τὸ στόμα σου λαλεῖν περὶ κρίσεως. Διαλογίζου δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ σου οὕτως· ἄρα πῶς ἔχω ἀπολογῆσθαι τῷ Κριτῇ; Ἴρα εὐρίσκεται ἀμαρτωλὸς ἄλλος, ὡς ἐγώ; Πῶς ἐξαλείψω μου τὰς ἀμαρτίας; Πῶς; Ἐγὼ σοι λέγω· ὡς ὁ Δαυὶδ ἐποίησε καὶ ἐδίδασκε, λέγων· λούσω καθ' ἐκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνὴν μου βρέξω. Οὕτως κλαῖε καὶ ἐνθυμοῦ, λέγων· ἄρα ποταπαὶ εἰσιν ἐκεῖναί αἱ κολάσεις αἱ φοβεραί, ἃς λέγει ἡ θεία Γραφή; Ἴρα ποταπὸς ἐστὶν ὁ πύρινος ποταμὸς ἐκεῖνος; Ἴρα ποταπὸν ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον πῦρ; Ἴρα ποταπὸν ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ ἐξώτερον σκότος; Ἴρα ποταποί εἰσιν οἱ βρυγμοὶ τῶν ὀδόντων; Ἴρα ποταπὴ ἐστὶν ἐκεῖνη ἡ γέεννα τοῦ πυρός; Ἴρα ποταπὸς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ σκῶληξ ὁ ἄτε 215 λεύτητος; Ἴρα ποταπὸς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ κλίβανος τοῦ πυρός; Ἴρα εἰς ποῖον ἀρμόζει με ἐκ τούτων ἀπελθεῖν τὸν ἀμαρτωλόν; Ταῦτα μελέτα, τέκνον, καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ὥραν, καὶ σπούδασον προσκαρτερῶν τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ τοῖς δάκρυσιν καὶ τῷ πάντοτε ἰδιάζειν ἐν τῷ κελίῳ καὶ σιωπᾶν. Καὶ μὴ παρασιωπήσης, ἀδελφέ, μηδὲ χαυνώσης· κἂν τινες διασύρωσί σε ἢ καταγελώσιν ἢ ἐξουδενώσιν ἢ εὐτελίζωσι, σὺ μὴ πρόσεχε αὐτοῖς, ἀλλ' ἔχε τὸν σκοπὸν σου εἰς τὸν ποθούμενον Νυμφίον. Καὶ εἶπε ὅτι ἄξιός εἰμι ἐμπαίζεσθαι. Καὶ γὰρ ὁ Κύριός μου ἐνεπαίχθη καὶ ὑβρίσθη καὶ ἐνεπτύσθη καὶ ἐσταυρώθη καὶ ἐμισήθη ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Διαβόλου. Διδάσκει δὲ καὶ ἡμᾶς ὁ Κύριος, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀδικούμενοι ὑπομένωμεν, λοιδορούμενοι εὐλογῶμεν, διωκόμενοι ἀνεχώμεθα. Μνημόνευε πάλιν, ἀδελφέ, τοῦ Κυρίου λέγοντος τοῖς μαθηταῖς· εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Ἄλλ' ὅτι ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Καὶ πάλιν· μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι. Καὶ πάν 216 τες δὲ οἱ Ἅγιοι τὴν στενὴν ταύτην ὁδὸν ἐβάδισαν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Καὶ σὺ, ἀδελφέ, ἐὰν ὑπομείνης καὶ τοῦ μικροῦ κανόνος σου ἐπιμελήσῃ, σὺν αὐτοῖς ἔχεις εὐρεθῆναι. Μὴ οὖν ῥαθυμήσητε ὅτι μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· οἱ γὰρ μισοῦντες τρισάθλιοι, οἱ δὲ μισούμενοι διὰ Χριστὸν μακάριοι. Ἔρχεται γὰρ καὶ ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Φησὶ γὰρ ὁ Προφήτης· ἔρχεται, καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; Ὅντως γὰρ ὄντως φοβερὰ ἡ ἡμέρα τῆς παρουσίας αὐτοῦ. Ἄκουσον καὶ ἄλλο ὅμοιον τούτου· λέγει γὰρ ὁ προφήτης Δανιήλ, ὅτι θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε. Τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών, ἡ δὲ θριξὶς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν· ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός· χίλια χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ μύρια μύριαδες παρε 217 στήκεσαν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεώχθησαν. Τίς οὐ φοβεῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην; Τίς οὐ φρίξει τὴν ὥραν ἐκείνην; Ὡδε

πολλάκις τρανοτέρα βροντή ἐὰν γένηται, οὐ βαστάζομεν, ἀλλὰ πάντες ἐπὶ τὴν γῆν ἐπικλίνομεν. Τίς ἄρα βαστάσει τότε, ὅταν θεωρεῖ τὰ παράδοξα ἐκεῖνα θαύματα; Ὅταν ἴδῃ τὰς δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευόμενας; Ὅταν θεωρήσῃ τὰ στοιχεῖα λυόμενα, τὸν οὐρανὸν ὡς βιβλίον εἰλισσόμενον, τὸν ἥλιον σκοτιζόμενον, τὴν σελήνην μεταβαλλομένην εἰς αἷμα, τὰ ἄστρα πίπτοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡσπερ φύλλα ἀπὸ συκῆς, τὴν γῆν κατακαιομένην, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα; Ὅταν θεωρήσῃ τὴν σάλπιγγα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κεκραγῶσαν φοβερὸν καὶ ἐγείρουν τὸς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντας; Ὅταν θεωρήσῃ τὸς οὐρανοὺς σχιζομένους καὶ τὸν Θεὸν ἀποκαλυπτόμενον κατὰ θυμοῦ μεγάλου ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς; Ὅταν θεωρήσῃ τὸς Ἀγγέλους ἀποστελλομένους καὶ περιτρέχοντας καὶ ἐπισυνάγοντας τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν; Ὅταν θεάσῃ τὸν θρόνον τὸν φοβερὸν ἐτοιμασθέντα καὶ τὸν 218 δίκαιον Κριτὴν καθεζόμενον; Ὅταν ἴδῃς πᾶσαν ἀνθρωπίνην φύσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ συνηγμένην μετὰ μεγάλου φόβου καὶ τρόμου; Πιστεῦσατέ μοι, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὅτι πολλῶν δακρύων ἐστὶν ἀξία ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ πολλῶν στεναγμῶν, ὅταν θεωρήσωμεν τὴν ἐλεεινὴν καὶ ὀδυνηρὰν ὥραν ἐκείνην, ὅτε ἀφορίζει ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων ὁ Κριτής, ὡς ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Τότε χωρίζονται γονεῖς ἀπὸ τῶν τέκνων καὶ τέκνα ἀπὸ γονέων. Τότε διαμερισθῆσονται ἀδελφοὶ ἀπὸ ἀδελφῶν καὶ φίλοι ἀπὸ φίλων καὶ συγγενεῖς ἀπὸ τῶν γνωρίμων. Τότε διαχωρίζονται κληρικοὶ ἀπὸ συγκληρικῶν καὶ ἐπίσκοποι ἀπὸ συνεπισκόπων καὶ διάκονοι ἀπὸ συνδιακόνων καὶ ὑποδιάκονοι καὶ ψάλται καὶ ἀναγνώσται ἀπ' ἀλλήλων. Τότε διαχωρίζονται καὶ τὰ ἀνδρόγυνα ἐν δάκρυσιν. Τότε κλαύσονται βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες οἱ μεγάλα πράξαντες καὶ ἐν ἀδικίᾳ βιώσαντες καὶ καταπονήσαντες τοὺς ἰδίους καὶ ὁμοπίστους ἀδελφούς. Τότε ζητεῖται τὸ αἷμα τῶν ἀπολλυμένων ἐξ ἀμελείας τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Τότε ἕκαστος ἀπαιτεῖται τὸ τάλαντον, ὃ ἔλαβε καὶ προσέθηκε. Πᾶς μὲν Χριστιανὸς ἀπαιτεῖται 219 ἂ ἤκουσε καὶ παρέλαβεν· ἐξαιρέτως δὲ ἄρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ λευῖται· δυνατοὶ γὰρ δυνατῶς ἐτασθήσονται. Τότε ἕκαστος ἴσταται μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν κεφαλὴν κάτω νεύων καὶ ἐκδεχόμενος τὴν ἀπόφασιν τὴν μέλλουσαν κατ' αὐτοῦ ἐξελθεῖν. Τότε θεωρεῖ πῶς τιμῶνται οἱ ἀγωνισάμενοι ὧδε ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ δάκρυσιν καὶ προσευχαῖς· ποίας δὲ καὶ τὰς παρὰ τοῦ Βασιλέως λαμβάνουσιν ἀπολαύσεις. Καὶ στενάζων καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας, λέγει· πῶς ἐγὼ ὁ ἄθλιος οὐκ ἠγωνισάμην τὸν ὀλίγον ἐκεῖνον τῆς ζωῆς μου χρόνον, ἀλλ' ἐν ἀμελείᾳ παρήλθον τὰς ἡμέρας μου; Ἄρα ἄρτι ποῦ με ἀρμόζει οὐκ οἶδα, ἢ εἰς τὴν κόλασιν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου, ἐξέρχεται ἡ ἀπόφασις παρὰ τοῦ Βασιλέως λέγουσα· ἕκαστος θερίσει ὃ ἔσπειρε. Τότε οἱ σπεύραντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσιν ἐκεῖθεν. Τότε ἕκαστος ἀπέρχεται ὅπου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἴστανται γὰρ τὰ ἔργα ἐκάστου ἔμπροσθεν αὐτοῦ λέγοντα πρὸς αὐτόν· σὺ ἡμᾶς ἔπραξας, ἄθλιε. Ὁφειλες διὰ τῶν δακρύων σου ἐξαλεῖψαι ἡμᾶς. Ἦκουες τῆς Γραφῆς λεγούσης, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐνέπαιζες 220 τοὺς λέγοντας. Ἄρτι οὖν δεῦρο ὑπάγωμεν, καὶ τῶν πόνων τῶν καρπῶν σου ἀπόλαυσον. Τότε ἀπελεύσεται ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὃν ἠτοίμασεν ἑαυτῷ, καὶ πληροῦται ἡ Γραφή λέγουσα· τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταραξεί αὐτούς. Οἱ δὲ ἐτοιμάσαντες ἑαυτοὺς οὐ ταρασσονται, ἀλλὰ παρρησίᾳ κράζουσιν· ἠτοιμάσθην, καὶ οὐκ ἐταράχθην. Οἱ δὲ μὴ ἔτοιμοι ταραχθήσονται ἀκούοντες τό, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Τότε πορεύσονται οἱ μὲν εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος, οἱ δὲ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· οἱ δὲ εἰς τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κολάσεις, ὠθούντων αὐτοὺς τῶν Ἀγγέλων μετὰ σπουδῆς καὶ λεγόντων πρὸς αὐτούς· ὡς πρόβατα ἐγένεσθε τοῦ ἄδου, θάνατος ποιμανεῖ ὑμᾶς. Οἱ δὲ ἀπέρχονται τρίζοντες τοὺς ὀδόντας

καὶ ἐπιστρεφόμενοι πυκνοτέρως καὶ θεωροῦντες πῶς ἀπεχωρίσθησαν, καὶ ἀπάγονται, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος, Ποῦ ὅλος ὁ πλοῦτος τοῦ κόσμου; Ποῦ ἡ δυναστεία τῶν βασιλέων; Ποῦ τὸ θράσος τῶν ἀρχόντων; Πῶς οὐδαμοῦ φαίνεται ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος τοὺς 221 ἀγαπωμένους; Ποῦ πατήρ ὁ γεννήσας; Ποῦ μήτηρ ἡ ὠδινήσασα; Ποῦ οἱ γνήσιοι ἀδελφοί; Ποῦ οἱ φίλοι; Ποῦ οἱ συγγενεῖς; Ποῦ οἱ κῶμοι τῶν τρυφόντων; Ποῦ οἱ θόρυβοι; Ποῦ οἱ καυχώμενοι ἐν πλούτῳ; Ὡ πόσων δακρύων καὶ στεναγμῶν ἀξία ἐστὶν ἡ ὥρα ἐκείνη; Διὰ ταύτην τὴν ὥραν ἔλεγεν ὁ Κύριος, ὅτι μακάριοι οἱ πενθοῦντες καὶ κλαίοντες νῦν. Τότε, ἀδελφοί, ὁ εὐρῶν παρρησίαν ἀληθῶς μακάριός ἐστι. Τότε οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι ἐκλάμπουσιν ὑπὲρ τὸν ἥλιον· οἱ Προφήται φαιδρύνονται· οἱ Μάρτυρες στεφανοῦνται. Τότε φανερωθήσονται καὶ οἱ ἔνθεν κρυπτόμενοι ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Αἱ ἀγέλαι τῶν ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ μακαρίων μοναχῶν χορεύουσι μετὰ τῶν Ἀγγέλων ἐν ἀγαλλιάσει· οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις ἑαυτοὺς κατατήξαντες ἐν δάκρυσιν καὶ ἀγρυπνίαις καὶ προσευχαῖς. Οἱ ἐνταῦθα εὐτελεῖς καὶ ἀφανεῖς, ἐκεῖ ἐμφανεῖς καὶ ἐν παρρησίᾳ· οἱ ἐνταῦθα ἄδοξοι καὶ περιφρονούμενοι, ἐκεῖ ἔνδοξοι καὶ τιμώμενοι· οἱ ἐνταῦθα πένητες καὶ πτωχοί, ἐκεῖ πλούσιοι καὶ ἀγαπητοί· οἱ ἐνταῦθα καταλιπόντες πατρίδα καὶ συγγένειαν καὶ ἀδελφούς καὶ τρυφήν, ἐκεῖ ἀπέλαβον τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. Ὡ μακάριοι ὄντες καὶ τρισμακάριοι, μοναχοί· οἱ ἔνθεν βιαζόμενοι καὶ ἐκεῖθεν ἀρπάζοντες τὴν βασιλείαν. Ἐνταῦθα γὰρ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ἐν τοῖς κελλίοις καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀπαύστως Θεὸν ἐδοξολογήσατε καὶ διηκονήσατε, οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, τὸ ἀσθενὲς γένος, ἐκεῖ δὲ σὺν τοῖς χοροῖς τῶν Ἀγγέλων πάλιν ἠξιώθητε ὑμνεῖν. Ἐποθήσατε Χριστόν, ἀπετάξασθε τῷ κόσμῳ· μετέστητε ἐκ τοῦ κόσμου, ἔχετε τὸν Χριστόν. Οὐδεὶς γάρ [φησὶν] ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ τέκνα ἕνεκεν ἐμοῦ, ὃς οὐκ ἀπολαύη ἑκατονταπλασίονα ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.